

Praktisk brug af "Indsatskort for kemikalieuheld"

Bind 1: Alfabetisk indeks

- Anvendelse* Via det alfabetiske indeks over kemiske navne henvises brugeren til det relevante "Indsatskort for kemikalieuheld" ved hjælp af både korttitel og sidetal. Indsatskortene er placeret i alfabetisk rækkefølge i bind 2 til 5 efter titel og i øvrigt forsynet med sidetal.
- Indhold* I det alfabetiske indeks er medtaget relevante
- danske systematiske, kemiske navne
 - alment udbredte og anerkendte danske trivialnavne
 - danske deklarationsnavne for pesticider
 - danske vare- og produktnavne
 - skandinaviske, engelske, tyske og franske kemiske navne og trivialnavne
- For synonymmer, der næsten er identiske og som i det alfabetiske indeks er placeret umiddelbart efter hinanden, er kun medtaget et. Ved næsten identiske forstås eksempelvis forskelle ved visse forstavelser, varierende brug af apostroffer og mellemrum samt endestillet "e" (eksempelvis den eneste forskel på dansk og engelsk stavemåde for nogle kemiske navne).
- Opslag i indekset* "Indsatskort for kemikalieuheld" indeholder ikke oplysninger om alle stoffer og produkter. Der findes primært oplysninger om rene kemiske stoffer, mens kun få produkter er medtaget. Kontakt gerne Kemisk Beredskab for at få oplysninger om indhold og indsats ved uheld med produkter eller generelt ved spørgsmål eller problemer med opslag i "Indsatskort for kemikalieuheld".
- Ved opslag i indekset skal der ses bort fra de kemiske navnes præfikser. Det kan eksempelvis være græske bogstaver (α , β , γ og δ) eller betegnelser for de kemiske stoffers strukturelle opbygning (*o-*, *m-* og *p-*). Savnes en henvisning i indekset betyder det enten, at synonymet ikke er optaget i indekset eller, at der ikke findes et indsatskort for det pågældende stof eller produkt. Et UN-nummer kan i stedet anvendes til opslag i "Førsteindsats ved kemikalieuheld".
- Generelt ved opslag uden resultat skal det overvejes, om UN-nummer eller CAS-nummer kan anvendes til opslag. Kemiske stoffers ofte komplicerede stavemåder kan forårsage fejl opslag. Ved opslag under "k" og "f" uden resultat kan navnet på stoffet være opført under henholdsvis "c" / "ch" og "ph". Vær derfor meget omhyggelig med at notere stofnavnet korrekt ned fra ressourcepersoner eller lignende og overvej hurtigt at tage kontakt til Kemisk Beredskab, før værdifuld tid går tabt.
- Særlige forhold* Til venstre på siderne i det alfabetiske indeks er titler på "Indsatskort for kemikalieuheld", synonymmer samt betegnelser for kemiske stofgrupper anført alfabetisk. Indsatskortenes titler i indeksets venstre side er trykt med fed skrift. Til højre herfor er sidetallet for det pågældende indsatskort anført.

Synonymer er efterfulgt af en henvisning til den relevante titel på "Indsatskort for kemikalieuheld". Henvisningen fra synonym til indsatskort er markeret med "se" efterfulgt af korttitel i normalskrift. Til højre for titelhenvisningen er sidetallet for det relevante indsatskort anført.

Under UN-nummer betegnelserne for en gruppe af stoffer er titlerne på alle de "Indsatskort for kemikalieuheld", der tilhører denne gruppe, oplistet alfabetisk.

Bind 1: UN-nummer indeks

UN-nummer

UN-nummeret er et 4-cifret nummer, som anbefales af de Forenede Nationer for et stof eller en stofgruppe. Nogle stoffer har et selvstændigt UN-nummer, eksempelvis har acetone UN 1090, mens andre stoffer, stofgrupper eller produkter med lignende egenskaber tildeles et fælles UN-nummer (gruppebetegnelse, samlebetegnelse eller n.o.s.-betegnelse), eksempelvis UN 1993 BRANDFARLIG VÆSKE, N.O.S. Stoffer uden selvstændigt UN-nummer vil i mange tilfælde kunne kategoriseres under en gruppebetegnelse. Der findes overordnet fire forskellige slags UN-numre.

- 1) Individuelle betegnelser for nøje definerede stoffer, fx
UN 1090 ACETONE
UN 1104 PENTYLACETATER (AMYLACETATER)
UN 1194 ETHYLNITRIT, OPLØSNING
- 2) Gruppebetegnelser for en nøje defineret gruppe af stoffer, fx
UN 1133 ADHÆSIVER (KLÆBESTOFFER)
UN 1266 PARFUMEPRODUKTER
UN 2757 CARBAMAT-PESTICID, FAST, GIFTIGT
UN 3101 ORGANISK PEROXID, TYPE B, FLYDENDE
- 3) Specifikke n.o.s.-betegnelser, som omfatter en gruppe af stoffer med specifikke kemiske eller tekniske egenskaber, fx
UN 1477 NITRATER, UORGANISKE, N.O.S.
UN 1987 ALKOHOLER, N.O.S.
- 4) Generelle n.o.s.-betegnelser, som omfatter en gruppe af stoffer med én eller flere farlige egenskaber, fx
UN 1325 BRANDFARLIGT ORGANISK FAST STOF, N.O.S.
UN 1993 BRANDFARLIG VÆSKE, N.O.S.

Et UN-nummer kan være optaget mere end én gang. Dette beror på, at stoffet kan forekomme eksempelvis i forskellige tilstandsformer, i forskellig farlighed eller med forskelligt indhold af tilsætningsstoffer. Ud fra kendskab til det aktuelle stof vælges den korrekte indgang.

UN-nummeret giver ikke en entydig stofidentifikation. Stoffer uden farlige

egenskaber tildeles ikke et UN-nummer, hvilket medfører, at en lang række kemiske stoffer ikke kan identificeres ved hjælp af et UN-nummer. UN-numre ses i praksis placeret nederst på de orange fareskilte.

Brug af indekset

Ud fra et givet UN-nummer kan titel og sidetal på et relevant indsatskort i "Indsatskort for kemikalieuheld" søges. Indekset er sorteret i nummerorden. UN-nummer indekset indeholder indgange for alle de UN-numre, hvor der findes et indsatskort.

Der er ikke udarbejdet indsatskort for alle UN-numre. Savnes et nummer i indekset, betyder det derfor, at der ikke findes indsatskort for stoffet eller stofgruppen med det pågældende UN-nummer. I det tilfælde anvendes "Førsteindsats ved kemikalieuheld" i stedet.

Sædvanligvis er et UN-nummer knyttet til ét stof, men det kan også være et nummer for en gruppe af stoffer. Der kan være indsatskort for et eller flere stoffer under samme UN-nummer, men ikke nødvendigvis for alle. Der må advares imod at anvende et indsatskort for et stof med det rigtige UN-nummer, men med det forkerte stofnavn, da dette kan føre til forkert håndtering af en hændelse. Bemærk også, at stofnavnet for en UN-gruppebetegnelse omfattende en gruppe af beslægtede stoffer, ikke nødvendigvis er identisk med overskriften på indsatskortet eller stofnavnene for de enkelte stoffer, der tilhører UN-gruppebetegnelsen.

Flere UN-numre kan henvise til en og samme titel i "Indsatskort for kemikalieuheld". Sådanne indsatskort omhandler eksempelvis et stof i flere forskellige tilstandsformer og koncentrationer.

Bind 1: CAS-nummer indeks

CAS-nummer

Et CAS-nummer er et registreringsnummer givet af Chemical Abstracts Service.

Brug af indekset

Ud fra et givet CAS-nummer kan titel og sidetal på et relevant indsatskort i "Indsatskort for kemikalieuheld" søges. Indekset er sorteret i nummerorden.

Særlige forhold

Flere CAS-numre kan henvise til en og samme titel i »Indsatskort for kemikalieuheld«. Sådanne indsatskort omhandler eksempelvis flere isomere stoffer.

Samme CAS-nummer kan henvise til flere titler i »Indsatskort for kemikalieuheld«. Dette skyldes eksempelvis flere indsatskort for samme stof, men transporteret under forskellige omstændigheder.

Savnes et nummer i indekset, betyder det, at der ikke findes indsatskort for stoffet eller stofgruppen med det pågældende CAS-nummer.

Bind 2-5: Indsatskort

Brug af indsatskort

Indgangen til et indsatskort fås via det alfabetiske indeks, UN-nummer indekset eller CAS-nummer indekset. Et indsatskort indeholder detaljerede og stofs specifikke oplysninger om kemiske stoffer til brug ved indsats ved hændelser med kemiske stoffer.

Hvert stof er beskrevet på to A4-sider. På første side er alle de væsentligste indsatsrelevante informationer samlet. Her findes oplysning om stoffets farlige egenskaber, krav til personlig beskyttelse og en række indsatsmæssige muligheder, hvoraf indsatslederen kan bruge de elementer, der vurderes relevante i den specifikke situation. Der er således ikke tale om en kogebog, der skal følges, men en oplistning af muligheder. Endvidere findes oplysning om mindste anbefalede sikkerhedsafstand, der i vindretningen som udgangspunkt bør ganges med en faktor tre. Øverst på første side angives piktogrammer af relevante faresymboler, faresedler og fareskilte. Dog findes der ingen orange fareskilte for stoffer, der ikke må transporteres i tank eller for stoffer, der ikke er omfattet af farligt gods-reglerne (ADR). Øverst findes også en beskrivelse af stoffets udseende. Såfremt der er uoverensstemmelse mellem det beskrevne udseende og det faktisk observerede, bør det overvejes om stoffet eventuelt kan være noget andet end først antaget eller en blanding af flere stoffer, hvilket eksempelvis kan medføre ændret farve, ændret tilstandsform eller afgivelse af gas.

På side to findes symptombeskrivelse og behandlingsanvisninger suppleret med brugermærkning, transportoplysninger og fysisk-kemiske data for stoffet.

Særlige forhold

Tekst med fed angiver stoffets primære fare og dermed det, der umiddelbart skal have størst fokus. Den primære fare angives af Kemisk Beredskab og tager afsæt i en overordnet vurdering af et stofs farlige egenskaber i relation til akutte uheld med kemiske stoffer. Den primære fare følger derfor ikke nødvendigvis stoffets brugermærkning eller det angivne farenummer.

Når der med kursiv i boksen "Farlige egenskaber" står "se indsatskortet" eller "se indsatskortene" betyder det, at disse indsatskort vil give værdifuld information til indsatsen herunder eksempelvis en forøget sikkerhedsafstand. Det er således vigtigt, at disse indsatskort kigges igennem. De stofnavne, der angives i boksen, svarer til titlen på indsatskortet, hvorfor stoffet umiddelbart kan slås op i den alfabetiske oplistning af indsatskort uden brug af det alfabetiske indeks.

Der findes indsatskort på de mest almindeligt forekommende stoffer, mens kun få produkter er medtaget i "Indsatskort for kemikalieuheld". De fleste produkter med farlige egenskaber vil til gengæld være tildelt et UN-nummer og derfor beskrevet i "Førsteindsats ved kemikalieuheld".

Indsatskortets første side vil altid være på en højreside (ulige sidenummer). Side to vil således findes på bagsiden, hvilket i en indsatsituation muliggør, at siden kan rives ud af bogen. Indsatskortets titel vil altid være angivet øverst på både for- og bagside.